

**UCHWAŁA NR XV/73/2015
RADY GMINY SZCZUTOWO
z dnia 30 grudnia 2015 r.**

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016- 2020

Na podstawie art. 6 ust.1, 2 pkt. 1 z dnia 29 lipca 2005 r. o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.),art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 roku , poz. 1515) Rada Gminy Szczutowo uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczutowo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Dariusz Pilarski
mgr Dariusz Pilarski

[Signature]
Radca Prawny
mgr Zdzisław Kowalski

Rada Gminy Szczutowo
03-227, Szczutowo, ul. Lipowa 5a
woj. mazowieckie
tel. 24 276-71-67

Uzasadnienie

do Uchwały Nr XV/73/ 2015 Rady Gminy w Szczutowie z dnia 30 grudnia 2015 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Szczutowo na lata 2016 – 2020.

Art.6 ust.1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. W myśl przepisów w/w ustawy do zadań własnych gminy należy : - tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie - prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia. Realizacja powyższych zadań w Gminie Szczutowo prowadzona będzie w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego głównym celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy. W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Szczutowo na lata 2016 - 2020 jest w pełni uzasadnione.

Przewodniczący Rady

mgr Dariusz Pilarski

Rada Gminy Szczutowo
09-227, Szczutowo, ul. Lipowa 5 a
woj. mazowieckie
tel. 24 276-71-67

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XV/73/2015
Rady Gminy Szczutowo
z dnia 30 grudnia 2015 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2016–2020**

Szczutowo 2015

WSTĘP

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2015 r. 1390 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16–19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – najczęściej spotykana, może przybierać różne formy od popychania, przytrzymywania, dawania klapsów do bicia, kopania, używania niebezpiecznych urządzeń, nawet broni. Ma na celu wymuszanie zachowań, jakich życzy sobie sprawca, ma stanowić karę za złamanie reguł ustanowionych przez niego, a przede wszystkim wywołać lęk u ofiary;
2. Przemoc psychiczna – która objawia się poprzez ciągłą krytykę, wyśmiewanie poglądów,

pochodzenie, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie kontaktów ofiary, poniżanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, ograniczenie snu i pożywienia, ciągłe niepokojenie, demoralizowanie. Ma na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i spowodowanie by była ona samotna i zależna od sprawcy;

3. Przemoc seksualna – występuje najczęściej z przemocą fizyczną i psychiczną, począwszy od niechcianych seksualnych gestów czy uwag, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego do fizycznego uszkodzenia, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, gwałt;
4. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
5. Przemoc ekonomiczna – ma na celu uzależnienie od sprawcy i obejmuje takie zachowanie jak ograniczenie dostępu do pieniędzy, zmuszanie do proszenia o jakiegokolwiek środka, kłamanie na temat sytuacji finansowej rodziny, niedopuszczanie do pracy zarobkowej, ale także brak opieki i uniemożliwianie zaspokajanie podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną, itp.);

6. Zaniedbanie – to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Będzie to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej m.in. w zakresie:

- emocjonalnego kontaktu i więzi;
- reagowania na trudności, które przeżywa dziecko;
- okazywania wsparcia, troski, zainteresowania i opieki;
- otwartości na potrzeby dziecka;
- zapewnienia odpowiednich warunków materialnych, socjalnych
- właściwego ubioru, który będzie dostosowany do wieku i pory roku;
- opieka medyczna i edukacja;
- odpowiednie pokierowanie rozwojem.

Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu. Przemoc może przybierać także formę wykorzystywania dzieci do sprawowania

Kontroli i karania ich matki. Mężczyzna może grozić zrobieniem krzywdy dzieciom lub je bić, by zmusić matkę do uległości i posłuszeństwa.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3

miesiący do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Szczutowo ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2016–2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Szczutowo

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31.12.2014r. gmina Szczutowo liczy 4412 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu wynosi 373, z czego jedynie 55 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych.

Ze statystyk wynika, że na terenie gminy w roku 2014 r. okresie od 01 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. sporządzono 4 „Niebieskie Karty”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od stycznia do grudnia 2014 r. było 11 zgłoszeń, z czego tylko 1 osoba podjęła dobrowolnie leczenie odwykowe ale nie dotrwała do końca terapii. We wszystkich przypadkach miały miejsce rozmowy motywujące. Do Sądu wysłano 1 wniosek o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Do lekarza biegłego o wydanie opinii skierowane zostały 3 wnioski.

Na terenie gminy działają szkoły: Szkoła Podstawowa w Szczutowie, Gimnazjum w Szczutowie oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących w Gójsku, w ty: Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. Działają również 2 Punkty Przedszkolne. W szkołach działają również świetlice z programem opiekuńczo-wychowawczym.

W szkołach na terenie Gminy Szczutowo nie zanotowano aktów przemocy fizycznej i psychicznej.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy w tym zakresie.

Na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjny (2 razy w miesiącu po 3 godziny), gdzie udzielane są porady osobom nie tylko z uzależnieniami i osobom współuzależnionym ale także dla ofiar przemocy. Działalność tego Punktu pokrywana jest w całości ze środków Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Daje się ostatnio zauważyć większe zainteresowanie powyższą formą pomocy. Zapewne jest to wynikiem rosnącej świadomości społecznej na temat

przemocy, jej rodzajów, a także możliwości zwrócenia się o pomoc do Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy GOPS w Szczutowie, od roku 2012. Ponadto ulotki, plakaty, pogadanki w szkołach i każdy dostęp choćby do najmniejszego elementu terapii przyczynia się do podnoszenia tej świadomości. Ulotki i plakaty są na bieżąco rozwieszane i zakupowane w ramach działania ośrodka pomocy społecznej. Na chwilę obecną zwiększenie liczby godzin w Punkcie Konsultacyjnym byłoby uzasadnione. Ponadto ten rodzaj pomocy jest przykładem łączenia kompetencji różnych służb, gdzie ma miejsce tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

W szkołach na terenie Gminy Szczutowo nie zanotowano aktów przemocy fizycznej i psychicznej. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na ten temat.

Natomiast instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej na wielu płaszczyznach zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczutowie. Współpracuje on z instytucjami działającymi na terenie gminy, powiatu, kraju, które również działają na rzecz wspierania osób i rodzin.

II. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Szczutowo,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Szczutowo,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Programem Przeciwdziałania Przemocy w Wspierania Osób w Kryzysie w Powiecie

sierpeckim,

- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczutowo na lata 2014 – 2020,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- **ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.),
- **ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.),
- **ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późn. zm.).

V. Zasoby Gminy Szczutowo w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Komenda Policji,
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - placówki oświatowo-wychowawcze,
 - Zakład Opieki Zdrowotnej,
 - parafie,

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,

- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VIII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Szczutowo

Działania:

1. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:
 - pracownicy socjalni,
 - przedstawiciele oświaty,
 - przedstawiciele policji,
 - kuratorzy sądowi,
 - przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - przedstawiciele ochrony zdrowia,
 - przedstawiciele organizacji pozarządowych,
 - inni w zależności od zasobów,
 - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
 - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
 - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
 - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
 - inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
 - udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.
2. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
 - propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
 - obalanie mitów na temat przemocy,
 - szkolenia na temat przemocy,
 - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,

- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- placówki oświatowo-wychowawcze,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- policja

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

- izolowanie sprawców od ofiar.
- Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
- Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
- Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Sierpcu o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
 - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
 - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
 - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
 - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-

edukacyjnych,

- rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki oświaty,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację oraz rejestrację przypadków przemocy w oparciu o prowadzoną dokumentację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wskaźniki: Liczba zarejestrowanych przypadków przemocy w rodzinie.

Sprawozdawczość

Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczutowie do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą środki gminy przekazane do dyspozycji GOPS w Szczutowie przeznaczone na działania wyszczególnione w programie oraz ze źródeł zewnętrznych. Dodatkowo niektóre działania z zakresu przeciwdziałania przemocy będą realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych.

Przewodniczący Rady

mgr Dariusz Pilarski